

ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับรถของกลาง

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี

ลักษณะ ๑๕ ของกลางและของส่วนตัวผู้ต้องหา

บทที่ ๙ การปฏิบัติเกี่ยวกับรถของกลาง

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำการยึดรถของกลางในคดีอาญาไว้เป็นจำนวนมากทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาสถานที่เก็บรักษาไม่เพียงพอ และหากเจ้าหน้าที่ตำรวจเก็บรักษาไว้เป็นเวลานาน หรือมอบให้ผู้อื่นเก็บรักษาไว้ ย่อมเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือเป็นเหตุให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินส่วนกับค่าของรถของกลาง จึงเป็นการสมควรที่จะกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับรถของกลางไว้ดังนี้

ข้อ ๑. "รถ" หมายถึง รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถพ่วง รถบดถนน รถแทรกเตอร์ รถใช้งานเกษตรกรรม รถจักรยาน เกวียน รถลาก รถจ้าง

ข้อ ๒. "รถของกลาง" หมายถึง รถซึ่งตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าพนักงาน โดยอำนาจแห่งกฎหมาย หรือโดยหน้าที่ทางราชการ และยึดไว้เพื่อพิสูจน์ทางคดี หรือเพื่อจัดการอย่างอื่นตามหน้าที่ราชการ

ข้อ ๓. การจะใช้อำนาจยึดรถของกลางไม่ว่าในกรณีใด เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องคำนึงด้วยว่า มีกฎหมายให้อำนาจที่จะยึดไว้เป็นรถของกลางได้เพียงใดหรือไม่ ในกรณีที่มีการโต้แย้งกรรมสิทธิ์รถของกลาง

เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ควรยึดรถของกลางไว้ แต่ให้แนะนำคู่กรณีไปดำเนินการฟ้องร้องกันเองทางศาล สำหรับรถของกลางนั้นให้พนักงานสอบสวนบันทึกเหตุผลที่ไม่ยึดรถของกลาง รวมทั้งพฤติการณ์แห่งเรื่องไว้ให้ปรากฏในบันทึกรายงานประจำวันด้วย

เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ยึดรถของกลางไว้แล้ว ให้ผู้ยึดหรือผู้จับกุมรับนำรถดังกล่าวส่งพนักงานสอบสวนโดยด่วน หากนำส่งล่าช้าให้บันทึกเหตุผลในการนำส่งล่าช้าไว้ด้วย และให้พนักงานสอบสวนประกาศหาเจ้าของหรือผู้มีสิทธิเพื่อมาขอรับคืนต่อไป

ข้อ ๔. ผู้มีหน้าที่เก็บรักษารถของกลาง

๔.๑ สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สารวัตรใหญ่ หรือสารวัตรที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบหน่วยงาน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง หรือผู้รักษาราชการแทน หรือผู้ปฏิบัติราชการแทน แล้วแต่กรณี

๔.๒ สำหรับในจังหวัดอื่นนอกเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ รองผู้บังคับการ(ทำหน้าที่หัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด)จังหวัด ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด...เขต สารวัตรใหญ่ หรือสารวัตรที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบหน่วยงาน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง หรือผู้รักษาราชการแทน หรือผู้ปฏิบัติราชการแทน แล้วแต่กรณี

๔.๓ ให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษารถของกลาง ตามข้อ ๔.๑ และ ๔.๒ เก็บรักษารถของกลางไว้ในบริเวณสถานที่ทำการของตนหรือสถานที่อื่นใด ตามที่ผู้กำกับการตำรวจนครบาล รองผู้บังคับการ(ทำหน้าที่หัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด)จังหวัด ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด...เขต กำหนดแล้วแต่กรณี โดยการเก็บรักษาให้ใช้ความระมัดระวังตรวจตรารถของกลางให้เป็นอยู่ตามสภาพเดิมเท่าที่สามารถจะรักษาไว้ได้

ในกรณีจำเป็น ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อาจะกำหนดสถานที่เก็บรักษารถของกลางไว้เป็นการเฉพาะก็ได้

ข้อ ๕. เมื่อพนักงานสอบสวนได้ประกาศหาเจ้าของหรือผู้มีสิทธิรับรถคืน ครบกำหนด ๖ เดือน นับแต่วันยึดรถแล้ว และพนักงานสอบสวนเห็นว่า รถของกลางนั้น หากนำส่งช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สิน และไม่เป็นประโยชน์ในการพิสูจน์ทางคดีต่อไป ก็ให้เสนอต่อผู้มีอำนาจอนุมัติขายทอดตลาดดำเนินการขายทอดตลาด ตามข้อ ๑๕ แต่ก่อนจะขายทอดตลาด พนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการตามข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๑๐ แล้ว

ในกรณีที่มีการโต้แย้งกรรมสิทธิ์รถของกลาง และเมื่อคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ให้พนักงานสอบสวนรอฟังผลการพิจารณาของศาลก่อนแล้วจึงจะดำเนินการตามข้อบังคับนี้ต่อไป

ข้อ ๖. ให้พนักงานสอบสวนและผู้นำส่งรถของกลาง ลงบันทึกในรายงานประจำวันให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับรถของกลาง อันจะเป็นเหตุให้เจ้าของหรือผู้มีสิทธิจะรับรถของกลางคืนนั้น ทราบว่าเป็นรถของตนและสามารถพิสูจน์ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๗ วรรคสอง ข้อความในบันทึกให้มีรายการดังต่อไปนี้

๖.๑ ลักษณะรถ

๖.๒ หมายเลขทะเบียนรถ

๖.๓ ประเภทรถ

๖.๔ ชื่อ ชนิดรถ (แบบ/รุ่น/ปีที่ผลิต)

๖.๕ สี (ถ้ามีหลายสีให้ลงรายละเอียดให้ชัดเจน)

๖.๖ เลขหมายเครื่องยนต์และเลขหมายตัวถังรถ รวมทั้งตำแหน่งที่อยู่ของเลขหมายดังกล่าว

๖.๗ อุปกรณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวรถของกลาง เช่น วิทยุ เครื่องเสียง เครื่องมือ ล้ออะไหล่ เป็นต้น

๖.๘ รายละเอียดอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อบ่งชี้ลักษณะของรถ

ข้อ ๗. ในระหว่างดำเนินการตามข้อ ๓ ข้อ ๔ ข้อ ๕ และข้อ ๖ ให้พนักงานสอบสวนทำการสืบสวนหาผู้เป็นเจ้าของหรือที่มาของรถโดยมิชักช้า และดำเนินการดังต่อไปนี้

๗.๑ ตรวจสอบแผ่นป้ายทะเบียนรถ

๗.๒ ตรวจสอบใบคู่มือจดทะเบียนรถ

๗.๓ ตรวจสอบป้ายวงกลมแสดงการเสียภาษีประจำปี

๗.๔ สอบถามไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่ามีการแจ้งหายที่ใดหรือไม่ ถ้ามีการแจ้งหายในท้องที่ของสถานีตำรวจใด ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบติดต่อกับท้องที่นั้นให้นำหลักฐานการแจ้งหายมาแสดงเพื่อขอรับรถหรือพิสูจน์ความเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้มีสิทธิเพื่อมาขอรับรถต่อไป

ให้กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการตรวจสอบและแจ้งผลการดำเนินการให้พนักงานสอบสวนทราบโดยมิชักช้า

ข้อ ๘. หากปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าผู้ใดเป็นเจ้าของรถหรือผู้มีสิทธิจะรับรถ ก็ให้ติดต่อผู้นั้นมาขอรับรถคืนไป

ข้อ ๙. หากผลการตรวจสอบปรากฏว่ายังไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าผู้ใดเป็นเจ้าของรถหรือเป็นผู้มีสิทธิของรับรถ ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือสารวัตรใหญ่ หรือสารวัตรที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบหน่วยงาน หรือสารวัตรสถานีตำรวจนครบาล หรือสารวัตรสถานีตำรวจภูธรอำเภอ หรือสารวัตรสถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอ หรือสารวัตรสถานีตำรวจภูธร หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง หรือผู้รักษาราชการแทน หรือผู้ปฏิบัติราชการแทนที่มียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป ดำเนินการโดยเร่งด่วน

๙.๑ กรณีไม่มีแผ่นป้ายทะเบียนรถ ต้องตรวจสอบเลขหมายเครื่องยนต์ เลขหมายตัวถังรถ แล้วแจ้งหมายเลขดังกล่าวพร้อมชื่อ ชนิดรถ (แบบ/รุ่น/ปีที่ผลิต) ชื่อเครื่องยนต์ เพื่อตรวจสอบไปยัง

๙.๑.๑ กรมการขนส่งทางบก

๙.๑.๒ บริษัทตัวแทนจำหน่าย

๙.๑.๓ บริษัทผู้ผลิต

๙.๑.๔ กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๙.๑.๕ ศูนย์ประมวลข่าวสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๙.๒ กรณีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหมายเลขเครื่องยนต์หรือเลขหมายตัวถังรถ ต้องนำรถของกลางส่งกองพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือกองกำกับการตำรวจวิทยาการ กองบังคับการตำรวจภูธร เพื่อตรวจสอบหมายเลขที่แท้จริง ถ้าทราบเลขหมายแล้ว ก็ให้ดำเนินการตรวจสอบตามข้อ ๙.๑ เพื่อทราบตัวเจ้าของรถต่อไป

ถ้าไม่ทราบเลขหมายที่แท้จริง ให้ส่งรถของกลางไปให้บริษัทผู้แทนจำหน่ายหรือบริษัทผู้ผลิต เพื่อตรวจสอบเลขหมายที่แท้จริงต่อไป และถ้าผลการตรวจสอบของบริษัทตัวแทนจำหน่ายหรือบริษัทผู้ผลิตไม่ปรากฏว่ามีบริษัทใดเป็นผู้นำเข้าหรือเป็นผู้ผลิต ก็ให้ตรวจสอบว่าเป็นรถที่มีผู้นำเข้าโดยได้รับอนุญาตจากกระทรวงพาณิชย์หรือไม่

หากไม่ปรากฏหลักฐานการเสียภาษีศุลกากร ก็ให้ส่งรถของกลางดังกล่าวให้กรมศุลกากรดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรต่อไป

ข้อ ๑๐. การตรวจสอบหลักฐานหรือส่งรถของกลางไปตรวจพิสูจน์ตามข้อ ๗ และข้อ ๙ ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลา ๓ เดือน นับแต่วันยึดรถ หากไม่เสร็จสิ้นภายในกำหนดให้เสนอขออนุมัติขยายเวลาต่อผู้มีอำนาจอนุมัติขยายทอดตลาดตามข้อ ๑๑ เพื่อพิจารณาสั่งการ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินการขายทอดตลาดต่อไป

ข้อ ๑๑. เมื่อได้ประกาศหาเจ้าของหรือผู้มีสิทธิตามข้อ ๓ ข้อ ๔ ข้อ ๕ และดำเนินการตามข้อ ๙ แล้ว ไม่มีบุคคลใดมาแสดงความเป็นเจ้าของรถของกลางดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนทำความเข้าใจเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจขายทอดตลาด ดังนี้

๑๑.๑ เขตกรุงเทพมหานคร

ให้ผู้บังคับการหรือเทียบผู้บังคับการ เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติขายทอดตลาดและให้ผู้มีอำนาจอนุมัติขายทอดตลาด ตั้งคณะกรรมการขายทอดตลาดไม่น้อยกว่า ๓ นาย ประกอบด้วย สารวัตรขึ้นไปอย่างน้อย ๑ นาย และกรรมการอื่น ๆ ต้องเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการขายทอดตลาด

๑๑.๒ สำหรับในจังหวัดอื่นนอกเขตกรุงเทพมหานคร ให้ถือปฏิบัติตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๔๘๐ ส่วนที่ ๓ หมวด ๑ ว่าด้วยวิธีการขายทอดตลาด

ข้อ ๑๒. ก่อนการขายทอดตลาดให้คณะกรรมการขายทอดตลาด ข้อ ๑๑.๑ ดำเนินการประเมินราคาจากห้างร้านอย่างน้อย ๓ ร้าน เพื่อใช้พิจารณาเปรียบเทียบราคากลาง

ข้อ ๑๓. สำหรับวิธีขายทอดตลาดให้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบที่ว่าด้วยการนั้น

ข้อ ๑๔. เมื่อขายทอดตลาดได้เงินจำนวนเท่าใด ให้นำเงินดังกล่าวฝากไว้ที่กองการเงิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือคลังจังหวัด เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๗ ยังไม่มีผู้ใดแสดงความเป็นเจ้าของ ให้เงินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน หากระหว่างนั้นมีผู้มาแสดงความเป็นเจ้าของรถของกลาง ให้ตรวจสอบหลักฐานให้แน่ชัด แล้วให้คืนเงินดังกล่าวแก่ผู้นั้น โดยขออนุมัติจากผู้มีอำนาจอนุมัติขายทอดตลาดตามข้อ ๑๑ เสียก่อน

ข้อ ๑๕. เมื่อได้รับรายงานจากพนักงานสอบสวน ตามข้อ ๕ ว่ารถของกลางนั้นหากหน่วยงานใดจะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินและไม่เป็นประโยชน์ในการพิสูจน์ทางคดีต่อไป ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติขายทอดตลาดตามข้อ ๑๑ พิจารณา หากเห็นชอบด้วยก็ให้ดำเนินการขายทอดตลาดรถของกลางนั้นตามวิธีการดังกล่าวข้างต้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 1 ซื้อขาย หมวด 4 การซื้อขายเฉพาะบางอย่าง ส่วนที่ 3 ขายทอดตลาด มาตรา 509-517 , บรรพ 4 ทรัพย์สิน ลักษณะ 2 กรรมสิทธิ์ หมวด 1 การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ มาตรา 1327

การยึดและค้ำประกันของกลาง

การยึดและการค้ำประกันของกลางในคดี พ.ร.บ.จราจรทางบก

อ้างถึง ข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๔๘๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๐๔ , ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๑๕ บทที่ ๑ และ ๙ ลักษณะที่ ๑๘ บทที่ ๓ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี (ฉบับที่ ๘) พ.ศ.๒๕๒๔ ลง ๔ มีนาคม ๒๕๒๔) , บันทึกกองคดี กรมตำรวจ ที่ ๐๕๐๓/๒๑๙๒๓ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๒๓ เรื่อง หลักเกณฑ์การค้ำประกันของกลางตาม พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ และ บันทึกกองคดี กรมตำรวจ ที่ ๐๖๐๖.๖/๑๕๓๒๐ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๐ เรื่อง การค้ำประกันของกลางตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒

เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามข้อบังคับและประมวลระเบียบการดังกล่าวข้างต้น จึงวางหลักปฏิบัติเกี่ยวกับรถของกลาง ดังต่อไปนี้

ความหมาย

คำว่า “รถ” หมายถึง รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถพ่วง รถบดถนน รถแทรกเตอร์ รถใช้งานเกษตรกรรม รถจักรยาน เกวียน รถลาก รถจ้ำ (ประโยคเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๑๕ บทที่ ๙ ข้อ ๑)

คำว่า “รถของกลาง” หมายถึง รถซึ่งตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่โดยอำนาจแห่งกฎหมาย หรือ โดยหน้าที่ในราชการและยึดไว้เพื่อพิสูจน์ในทางคดี หรือจัดการอย่างอื่นตามหน้าที่ราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) รถของกลางในคดีอาญา คือ รถของกลางที่เกี่ยวข้องต้องจัดการทางคดีอาญา เช่น รถที่ต้องเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิด เป็นต้น

(๒) รถของกลางอย่างอื่น คือ รถของกลางที่ไม่เข้าอยู่ในลักษณะรถของกลางในคดีอาญา เช่น รถที่ตกอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่โดยหน้าที่ในราชการ เพื่อจัดการอย่างอื่นตามหน้าที่ราชการ เป็นต้น

(ข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๐๔ ข้อ ๔.๕ และ ประโยคเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๑๕ บทที่ ๑ ข้อ ๔๑๓ และบทที่ ๙ ข้อ ๒)

แนวทางในการปฏิบัติ

โดยปกติทั่วไปแล้ว รถจะตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นรถของกลางได้ก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้อาศัยอำนาจตามกฎหมาย หรือการปฏิบัติหน้าที่ทางราชการทำการยึดมาไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดี หรือเพื่อจัดการตามหน้าที่ราชการ ดังนั้น

จึงอาจแบ่งการยึดรถของกลางของเจ้าหน้าที่ตำรวจออกเป็น กรณีต่าง ๆ ดังนี้ คือ

กรณีที่ ๑ การตรวจยึดไว้เพื่อการจัดการตามหน้าที่ราชการไม่เกี่ยวกับคดีอาญา

กรณีที่ ๒ การตรวจยึดไว้เพื่อเป็นรถของกลางในคดีอาญา

กรณีที่ ๓ การตรวจยึดไว้เพื่อเป็นรถของกลางในคดีจราจร

การปฏิบัติต่อรถของกลางที่ทำการตรวจยึดไว้

กรณีที่ ๑

การตรวจยึดไว้เพื่อการจัดการตามหน้าที่ราชการไม่เกี่ยวกับคดีอาญา ให้ปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ยึดรถของกลางไว้แล้ว ให้ผู้ยึดนำรถส่งพนักงานสอบสวนโดยด่วน และให้พนักงานสอบสวนประกาศหาเจ้าของ หรือผู้มีสิทธิเพื่อยกมาขอรับรถคืนต่อไป

๒. เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับรถของกลางไว้แล้ว ให้ลงบันทึกในรายงานประจำวันไว้เป็นหลักฐานให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับรถของกลาง อันจะเป็นเหตุให้เจ้าของ หรือผู้มีสิทธิ จะรับรถของกลาง คืนนั้น ทราบว่าเป็นรถของกลาง

๓. พนักงานสอบสวนต้องทำการตรวจสอบหลักฐานหรือส่งรถของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กองทะเบียนประวัติอาชญากรรม ศปร. กรมการขนส่งทางบก กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร บริษัทตัวแทนจำหน่าย เป็นต้นโดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการดังกล่าวนี้ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลา ๓ เดือน นับแต่วันที่ยึดรถ หากไม่เสร็จสิ้นภายในกำหนดให้เสนอขออนุมัติ ขยายเวลาต่อผู้มีอำนาจอนุมัติขายทอดตลาดเพื่อพิจารณาสั่งการ (สำหรับในกรณีจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพฯ ผู้มีอำนาจอนุมัติขายทอดตลาด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด)

๔. เมื่อพนักงานสอบสวนได้ประกาศหาเจ้าของหรือผู้มีสิทธิรับรถคืนตามข้อ ๑ ครบกำหนด ๖ เดือนนับแต่วันยึดรถแล้ว ไม่มีบุคคลใดมาแสดงความเป็นเจ้าของรถของกลาง และพนักงานสอบสวนเห็นว่า รถของกลางนั้นหากหน่วงช้าไว้ จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สิน ให้ทำความเข้าใจเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจอนุมัติขายทอดตลาด เพื่อขอความเห็นชอบ ขยายทอดตลาดรถของกลางดังกล่าวต่อไป

๕. หากปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่า ผู้ใดเป็นเจ้าของรถของกลางหรือผู้มีสิทธิจะรับรถคืน และเป็นกรณีไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญา หรือไม่เป็นรถที่ถูกโจรกรรมมา ให้ติดต่อผู้นั้นนำหลักฐานมาแสดงเพื่อ ขอรับรถคืนไป โดยทั้งนี้ พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับเหตุที่ตรวจยึดรถของกลางมา ไว้ในความคุ้มครองด้วย (ถ้ามี)

๖. ในกรณีตามข้อ ๕. และเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือเป็นรถที่ถูกโจรกรรมมา ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการประสานกับทางสถานีตำรวจเจ้าของคดี เพื่อให้มาติดต่อขอรับรถไปประกอบการ ดำเนินคดีต่อไป (ห้ามมอบแก่บุคคลอื่นแม้แต่เจ้าของรถโดยเด็ดขาด)

กรณีที่ ๒

การตรวจยึดไว้เพื่อเป็นรถของกลางในคดีอาญา) ให้พิจารณาแยกการดำเนินการเป็นกรณีต่าง ๆ ดังนี้

ก. คดีไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดังนี้ คือ

๑. กรณีรู้ตัวผู้เป็นเจ้าของหรือผู้มีสิทธิขอรับรถคืน โดยเจ้าของหรือผู้มีสิทธิขอรับรถคืนมิได้มีส่วนรู้เห็นด้วยในการกระทำความผิดของคนร้าย

๑.๑ ให้แจ้งเจ้าของหรือผู้มีสิทธิขอรับรถคืน มาขอรับรถคืนไป ถ้าผู้นั้นไม่มารับรถของกลางคืนไป เกินกว่า ๑ ปี นับแต่วันที่แจ้งให้ทราบ ให้รับรถของกลางตกเป็นของแผ่นดิน (ป.พ.พ. ม. ๑๓๒๗)

๑.๒ ถ้าเจ้าของมาขอรับรถคืนภายในกำหนด ๑ ปี ให้พิจารณาคืนรถแก่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิขอรับรถคืน โดยมีเงื่อนไขตามสมควรที่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิจะต้องสามารถนำรถของกลางมามอบให้พนักงานสอบสวนได้ (ป.วิ.อ. ม. ๘๕/๑) ในเมื่อพนักงานสอบสวนต้องการนำรถของกลางมาเป็นหลักฐานในทางคดีต่อไป ทั้งนี้ เพราะคดีไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดนั้น เป็นคดีที่ยังไม่ยุติเพราะอาจมีการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ภายหลังก็ได้ (ป.วิ.อ. ม. ๘๕ วรรคท้าย)

๒. กรณีไม่รู้ตัวผู้เป็นเจ้าของหรือผู้มีสิทธิขอรับรถคืน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการปฏิบัติต่อรถของกลางที่ทำการตรวจยึดในกรณีที่ ๑ ดังที่กล่าวมาแล้ว และในกรณีเช่นนี้รถของกลางจะตกเป็นของแผ่นดินเมื่อพ้นกำหนด ๕ ปี นับแต่วันที่รถนั้นตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ป.พ.พ. ม. ๑๓๒๗)

๓. ทั้งข้อ ๑ และ ๒ เมื่อรถของกลางตกเป็นของแผ่นดินแล้ว พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติต่อของกลางไปตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข. คดีที่มีตัวผู้กระทำความผิด (จับตัวได้) ให้พนักงานสอบสวนพิจารณา ดังนี้

๑. รถของกลางเป็นของผู้ต้องหา และเป็นรถที่ผู้ต้องหาได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิด ให้ยึดไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด (ป.อ. ม. ๓๓ และ ป.วิ.อ. ม. ๘๕ วรรคท้าย)

๒. รถของกลางเป็นของผู้ต้องหา แต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเหมือนข้อ ๑ ให้พนักงานสอบสวนใช้ดุลพินิจคืนแก่ผู้ต้องหา (ป.วิ.อ. ม. ๘๕ วรรคท้าย) ผู้ต้องหาต้องมาขอรับคืนภายใน ๑ ปี ถ้าเกินกว่านี้รถของกลางย่อมตกเป็นของแผ่นดิน (ป.พ.พ. ม. ๑๓๒๗)

๓. รถของกลางเป็นของผู้อื่นที่รู้เห็นเป็นใจด้วยกับการกระทำความผิด ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับที่กล่าวมาในข้อ ๑

๔. รถของกลางเป็นของผู้อื่นที่มีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ให้ดำเนินการ
ดังนี้ คือ

๔.๑ พิจารณาว่ารถของกลางนั้นมีความจำเป็นที่พนักงานสอบสวนจะต้องยึดไว้เป็นหลักฐานในทางคดีต่อไปหรือไม่ ถ้ามีความจำเป็นก็สามารถยึดไว้ได้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด (ป.วิ.อ. ม. ๘๕) แต่ถ้าไม่มีความจำเป็นก็ให้พิจารณาคืนแก่เจ้าของ

๔.๒ ถ้าพนักงานสอบสวนเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะยึดไว้อีกต่อไป ให้แจ้งให้เจ้าของทราบ และถ้าเกินกว่า ๑ ปีแล้ว เจ้าของไม่มาขอรับคืนไป รถของกลางย่อมตกเป็นของแผ่นดิน (ป.พ.พ. ม. ๑๓๒๗)

๔.๓ ในกรณีที่เจ้าของขอรับรถคืน ไม่ว่าจะป็นกรณีจำเป็นที่จะต้องใช้รถเป็นพยานหลักฐานทางคดีหรือพิสูจน์ความผิดหรือไม่ก็ตาม ให้พิจารณาคืนหรือไม่คืนตามความเหมาะสม หรือจะคืนโดยมีเงื่อนไขให้เจ้าของนำรถมาส่งมอบให้พนักงานสอบสวนเมื่อพนักงานสอบสวนต้องการรถมาประกอบคดีก็ได้ (ป.วิ.อ. ม.๘๕/๑)

๕. ถ้าไม่รู้ตัวผู้เป็นเจ้าของรถของกลางหรือผู้มีสิทธิขอรับรถคืน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการปฏิบัติต่อรถของกลางที่ทำการตรวจยึดในกรณีที่ ๑ และเมื่อทราบตัวผู้เป็นเจ้าของแล้ว ให้พิจารณาเช่นเดียวกับข้อ ๑ - ๔ ดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่ถ้าไม่สามารถรู้ตัวผู้เป็นเจ้าของได้เกินกว่า ๕ ปี นับแต่วันที่ตกมาอยู่ในความครอบครองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รถของกลางย่อมตกเป็นของแผ่นดิน และกรณีที่รถตกเป็นของแผ่นดินแล้ว พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติต่อรถของกลางไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่อไป

ค. คดีที่รู้ตัวผู้ต้องหาแต่เรียกหรือจับตัวยังไม่ได้ ให้พนักงานสอบสวนถือปฏิบัติ เช่นเดียวกับคดีที่มีตัวผู้กระทำความผิดตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ ข.

ง. คดีที่ส่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนพิจารณา ดังนี้ คือ

๑. กรณีเป็นคดีมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหา

๑.๑ กรณีเป็นคดีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหา หมายถึง คดีที่ส่งไม่ฟ้องเสร็จเด็ดขาดไปแล้ว มีใช้ส่งฟ้องผู้ต้องหาบางคนแต่ยังมิผู้ต้องหาอีกบางคนที่จะต้องส่งจับภายในอายุความ กรณีเช่นนี้ พนักงานสอบสวนต้องพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับรถของกลางไปตามความ ป.วิ.อ. ม. ๘๕ วรรคท้าย นั่นคือคืนให้แก่ผู้ต้องหา หรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนรถของกลางนั้น แต่ถ้าผู้ต้องหาหรือผู้มีสิทธิเรียกร้องขอคืนรถของกลางไม่ขอคืนเกินกว่า ๑ ปี นับแต่วันที่รถตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รถนั้นย่อมตกเป็นของแผ่นดิน (ป.พ.พ. ม.๑๓๒๗)

๑.๒ ในกรณีสิ่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหา ถ้าไม่รู้ตัวผู้เป็นเจ้าของรถของกลางและรถของกลางมิได้เป็นของผู้ต้องหาด้วยแล้ว ให้พิจารณาดำเนินการเช่นเดียวกันกับการปฏิบัติต่อรถของกลางที่ทำการตรวจยึดในกรณีที่ ๑ ดังกล่าวมาแล้ว และเมื่อพ้น ๕ ปี นับแต่วันที่รถตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รถของกลางย่อมตกเป็นของแผ่นดิน (ป.พ.พ. ม.๑๓๒๗)

๒. กรณีพนักงานสอบสวนมีความเห็นสิ่งไม่ฟ้อง แต่พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหา ในกรณีเช่นนี้ ให้พิจารณาเกี่ยวกับรถของกลางไปในทำนองเดียวกันกับ ข้อ ข. และ ค. ดังกล่าวข้างต้น

หมายเหตุ.- กรณีพนักงานสอบสวนจะพิจารณาว่า จะคืนของกลางในคดีอาญาทั่วไป ให้กับเจ้าของหรือผู้มีสิทธิขอรับรถคืนได้หรือไม่ ให้พิจารณาดังนี้ คือ

๑. ของกลางที่กฎหมายให้ศาลริบ มีดังนี้ คือ

๑.๑ ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดให้ศาลริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะ เป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ต้องถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ (ป.อ. ม. ๓๒)

๑.๒ ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด และทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มา โดยได้กระทำความผิด (ป.อ. ม.๓๓)

๑.๓ ทรัพย์สินซึ่งได้ให้ หรือจะให้ (สินบน) ตามความใน ป.อ. ม.๑๔๓, ๑๔๔, ๑๔๙, ๑๕๐, ๑๖๗, ๒๐๑ และ ๒๐๒ (ป.อ. ม.๓๔(๑))

๑.๔ ทรัพย์สินที่ได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด (ป.อ. ม.๓๔(๒))

๒. กฎหมายที่ให้อำนาจในการใช้ดุลพินิจ ได้แก่ ป.วิ.อ. ม.๘๕ วรรคท้าย และ ป.พ.พ. ม.๑๓๒๗ วรรคแรก

๓. การปฏิบัติต่อของกลางที่มีกฎหมายพิเศษบัญญัติไว้ ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามบทบัญญัตินั้น ๆ การปฏิบัติอื่น ๆ เกี่ยวกับรถของกลางให้เป็นไปตามรายละเอียดดังที่บัญญัติไว้ในข้อบังคับการเก็บรักษาของกลางกระทรวงมหาดไทย และประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีที่อ้างถึงทุกประการ

การตรวจยึดไว้เพื่อเป็นรถของกลางในคดีจราจร ให้พิจารณาแยกดำเนินการเป็นกรณีต่าง ๆ ดังนี้

ก. กรณีที่ผู้ต้องหา(ผู้ขับขี่) ไม่ได้หลบหนี

๑. ให้พนักงานสอบสวนทำบันทึกหลังการตรวจยึดหรือนำรถของกลางที่เกิดเหตุเข้ามาไว้ในความคุ้มครอง ให้หัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจทราบ เพื่อสั่งการเกี่ยวกับรถดังกล่าวทันทีที่นำรถมาไว้ในความคุ้มครอง

๒. ให้หัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย สั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการเพื่อตรวจสภาพ หรือตรวจพิสูจน์รถของกลางตามความเหมาะสมหรือตามสมควรแก่กรณีที่จะต้องทำการตรวจ และให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓ วันนับแต่วันที่รถได้ตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้หัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายฯ ขยายเวลาออกไปได้ไม่เกิน ๗ วัน

๓. เมื่อดำเนินการตามข้อ ๒ เสร็จแล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้เจ้าของหรือผู้มีสิทธิขอรับรถคืน มาทำคำร้องเพื่อขอรับรถคืนต่อพนักงานสอบสวน แล้วให้พนักงานสอบสวนทำความเข้าใจในคำร้องนั้นเสนอต่อหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายฯ ในทันทีที่ได้รับคำร้อง เพื่อสั่งการต่อไป

๔. ให้หัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย ใช้ดุลยพินิจในการสั่งคืนรถให้กับเจ้าของหรือผู้มีสิทธิขอรับรถคืนตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๘๕ วรรคท้าย โดยเน้นไปในทางที่ให้สิ่งคืน เว้นเสียแต่ว่า จะมีความจำเป็นอย่างอื่นที่จะต้องยึดรถไว้เพื่อเป็นหลักฐานหรือประกอบการพิจารณาคดีหรือพิสูจน์ความผิดต่อไป

๕. การใช้ดุลยพินิจของหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่รับคำร้อง

๖. ถ้าหัวหน้าสถานีหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย มีความเห็นไม่คืนรถของกลาง ให้แจ้งความเห็นนั้นพร้อมเหตุผลและความจำเป็นแก่ผู้ร้องทราบภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่รับคำร้องแล้วให้เสนอความเห็นไม่คืนรถของกลางนี้ต่อผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด หรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายฯ เพื่อพิจารณาสั่งในทันทีที่หัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายฯ มีคำสั่งไม่คืน และให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายฯ ใช้ดุลยพินิจสั่งคำร้องนี้ให้แล้วเสร็จภายใน ๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่รับทราบความเห็นของหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายฯ

๗. ถ้าผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย มีความเห็นไม่คืนรถของกลาง ให้แจ้งพนักงานสอบสวนแจ้งเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่คืนรถของกลางให้ผู้ร้องทราบภายใน ๔๘

ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ได้รับความเห็นจากหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายแล้วให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด หรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย เสนอความเห็นไม่คืนรถของกลางนี้ต่อผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาสั่งภายใน ๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ได้รับความเห็นจากหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย

๘. การพิจารณาสั่งคำร้องของผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค หรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย ให้ถือเป็นที่สุด

๙. ให้หัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย รายงานสถานภาพของรถของกลางในคดีจราจร ทั้งที่รับเลขคำร้องทุกซ์และไม่ได้รับเลขคำร้องทุกซ์ในแต่ละเดือนให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดทราบในวันที่ ๕ ของเดือนถัดไป โดยให้ปรากฏรายละเอียดว่าในแต่ละเดือนมีการตรวจยึดรถของกลางคดีจราจรจำนวนกี่คัน คืนแก่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้มีสิทธิ์ขอรับคืนไปกี่คัน เหลือกี่คัน มีรถของกลางที่ยังคงยึดไว้ในเดือนก่อน ๆ ที่ผ่านมากี่คัน และให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย กวดขันและกำชับเพื่อให้มีรถของกลางตกค้างอยู่ในสถานีตำรวจเป็นจำนวนมากโดยไม่มีเหตุจำเป็น

ข. กรณีที่ผู้ต้องหา(ผู้ขับขี่) หลบหนี

๑. ในการนำรถของกลางที่เกิดเหตุเข้ามาในความคุ้มครองและการตรวจสภาพรถของกลางให้ดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีที่ผู้ต้องหา(ผู้ขับขี่)ไม่หลบหนี ข้อ ๑ และ ๒

๒. สำหรับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการคืนรถของกลางให้ถือปฏิบัติตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๑๘ บทที่ ๓ ข้อ ๕๐๕ (แก้ไขเพิ่มเติมโดย ป.เกี่ยวกับคดี (ฉบับที่ ๘) พ.ศ.๒๕๒๔ ลง ๔ มี.ค.๒๕๒๔) บันทึกกองบังคับคดี กรมตำรวจที่ ๐๕๐๓/๒๑๙๒๓ ลง ๑๘ ส.ค.๒๕๒๓ เรื่อง หลักเกณฑ์การคืนรถของกลางตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ และบันทึกกองคดี กรมตำรวจ ที่ ๐๖๐๖.๖/๑๕๓๒๐ ลง ๓ พ.ย.๒๕๔๐ เรื่อง การคืนรถยนต์ของกลางตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒)

๓. สำหรับระยะเวลาในการพิจารณาสั่งคำร้องขอคืนรถของกลาง เมื่อพนักงานสอบสวนและผู้ร้องขอคืนรถของกลางได้ดำเนินการตามข้อ ๑ และ ๒ เสร็จสิ้นแล้วให้ปฏิบัติ ดังนี้

๓.๑ เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับคำร้องขอคืนรถของกลางจากผู้ร้องแล้ว ให้พิจารณาให้ความเห็นเสนอหัวหน้าสถานีตำรวจโดยเร็วที่สุด

๓.๒ หัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย เมื่อได้รับคำร้องพร้อมความเห็นจากพนักงานสอบสวนตามข้อ ๓.๑ แล้วให้ใช้ดุลพินิจสั่งคำร้องโดยเร็วแล้วให้แจ้งผลการสั่งคำร้องพร้อมเหตุผลให้ผู้ร้องทราบภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่รับคำร้อง

๓.๓ ในกรณีที่หัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย มีความเห็นไม่
เห็นชอบของกลางแก่ผู้ร้อง ให้หัวหน้าสถานีตำรวจเสนอความเห็นไม่เห็นชอบของกลางต่อผู้บังคับการตำรวจ
จังหวัด

เพื่อพิจารณาสั่งในทันทีหลังจากที่หัวหน้าสถานีตำรวจมีคำสั่ง และให้ผู้บังคับการตำรวจจังหวัดหรือผู้ทำ
การแทน ที่ได้รับมอบหมาย ใช้ดุลพินิจสั่งคำร้องนี้ให้แล้วเสร็จภายใน ๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ได้รับความเห็น
ของหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย

๓.๔ ในกรณีที่ผู้บังคับการตำรวจจังหวัดหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย มีค
ความเห็นไม่เห็นชอบของกลางให้แจ้งให้พนักงานสอบสวนแจ้งเหตุผล และความจำเป็นที่ไม่เห็นชอบของกลางให้ผู้ร้อง
ทราบภายใน ๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ได้รับความเห็นจากหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับ
มอบหมายแล้ว ให้ ผู้บังคับการตำรวจจังหวัดหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายเสนอความเห็นไม่เห็นชอบ
ของกลางต่อผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาสั่งคำร้องนั้นภายใน
๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ได้รับความเห็นจากหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย

๓.๕ ให้ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย พิจารณาสั่ง
คำร้องหมายข้อ ๓.๔ ตามสมควรแก่กรณี

๔. ให้หัวหน้าสถานีตำรวจ และผู้บังคับการตำรวจจังหวัด ปฏิบัติในการรายงาน
สถานภาพของรถของกลาง เช่นเดียวกับการปฏิบัติในกรณีที่ผู้ต้องหา(ผู้ขับขี่) ไม่หลบหนี ตามข้อ ๙

การขอรับรถคืน

การคืนของกลางตาม ป.วิ.อ. ม.๘๕

๑. อำนาจในการคืนสิ่งของที่ยึดไว้เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน ไม่ใช่เป็นอำนาจของ
พนักงานอัยการ

๒. การคืนสิ่งของต้องคืนให้แก่ผู้ต้องหาหรือผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนของนั้นเท่านั้น

๓. การที่คืนสิ่งของได้เมื่อใดนั้น กฎหมายบัญญัติให้เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดสิ่งของไว้จนกว่าคดี
ถึงที่สุด

๔. แม่คดียังไม่ถึงสิ้นสุด หากผู้มีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น และ
พนักงานสอบสวนเห็นว่าสิ่งของนั้นไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี พนักงานสอบสวนก็
อาจคืนสิ่งของได้ก่อนคดีสิ้นสุด

๕. แม้คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ไม่มีผู้มีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของ พนักงานสอบสวนก็ไม่จำเป็นต้องคืนสิ่งของให้แก่ผู้ใด และสิ่งของนั้นย่อมตกเป็นของแผ่นดินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๒๗

๖. กรณีพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี และแจ้งให้พนักงานสอบสวนจัดการเกี่ยวกับของกลางตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๘๕ เป็นเพียงคำแนะนำของพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ถ้าพนักงานสอบสวนเห็นว่าของกลางเป็นสิ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจไม่คืนของกลางให้แก่ผู้ต้องหาหรือผู้อื่น ซึ่งไม่มีสิทธิเรียกร้องขอคืนนั้นได้

ข้อพิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องการคืนรถของกลาง

๑. ตามกฎหมายและระเบียบข้างต้น ให้คืนรถแก่คนใดคนหนึ่ง คือ เจ้าของ หรือผู้ครอบครองรถ (ป.เกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๑๘ บทที่ ๓)

“เจ้าของ” คือ ผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในรถนั้น

แม้รถยนต์จะเป็นสังหาริมทรัพย์ และทะเบียนรถมิใช่หลักฐานแห่งกรรมสิทธิ์ แต่ผู้ที่มีชื่อเป็นเจ้าของในทะเบียนรถ ย่อมมีหลักฐานแสดงว่าเป็นเจ้าของในรถนั้นยิ่งกว่าผู้อื่น

“ผู้ครอบครอง” คือ ผู้ที่ยึดถือรถนั้นไว้โดยเจตนายึดถือเพื่อตน (ป.พ.พ. ม.๑๓๖๗) และโดยที่รถเป็นสังหาริมทรัพย์ถ้าตกอยู่ในความครอบครองของผู้ใดกฎหมายให้ถือว่าบุคคลนั้นมีสิทธิในทรัพย์สินนั้น ยิ่งกว่าบุคคลอื่น แต่ต้องได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยมีค่าตอบแทนและโดยสุจริต (ป.พ.พ. ม. ๑๓๐๓ วรรคแรก)

ผู้เช่าซื้อย่อมเป็นผู้ครอบครองรถนั้น แต่บริษัทหรือเจ้าของรถที่ให้เช่าซื้อย่อมมีกรรมสิทธิ์ในรถคันนั้นในระหว่างอายุการเช่าซื้อ

๒. ผู้เช่าซื้อรถ ย่อมมีสิทธิรับรถคืนเกิดเหตุคืนไปด้วยตนเองได้

๓. กรณีที่ทั้งผู้เช่าซื้อและเจ้าของผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ ต่างขอรับรถของกลางคืนและตกลงกันไม่ได้ กรณีนี้เห็นว่า ต้องวินิจฉัยสัญญาเช่าซื้อว่าใครมีสิทธิดีกว่ากัน เช่น ถ้าผู้เช่าซื้อผิดสัญญา ผิดนัด ไม่ใช่เงินค่าเช่าซื้อสองคราวติด ๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ จะทำให้สัญญานั้นเลิกกันไปทันทีโดยไม่จำเป็นต้องบอกเลิกสัญญาหรือไม่ ถ้าสัญญาเลิกกันไปทันทีโดยไม่จำเป็นต้องบอกเลิกก่อน ผู้ให้เช่าซื้อก็มีสิทธิครอบครองรถคันนั้นคืนทันที ดังนี้ เป็นต้น ซึ่งต้องคืนรถนั้นให้เจ้าของไป (ป.พ.พ. ม.๕๗๔)

กรณีที่มิข้อโต้แย้งดังกล่าว ให้รายงานผู้บังคับบัญชาเพื่อหารือในข้อกฎหมาย พนักงานสอบสวนไม่ควรแนะนำให้ไปฟ้องร้องต่อศาล เพราะถ้าเขาจะฟ้องก็ต้องฟ้อง ตร. และ

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยึดรถนั้นไว้และไม่ยอมคืนรถให้เขา เนื่องจากเป็นผู้ได้แย่งสิทธิ์ของเขา ไม่ใช่ไปขอให้ศาลสั่งแสดงกรรมสิทธิ์ เพราะกฎหมายไม่เปิดช่องให้ทำเช่นนั้น (ป.วิ.พ. ม.๕๕)

๔. มาตรา ๘๕ เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับไว้ มีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหาและยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ การค้นนั้นจักต้องทำโดยสุภาพ ถ้าค้นผู้ต้องหาต้องให้ผู้อื่นเป็นผู้ค้นสิ่งของใดที่ยึดไว้เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่น ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

การคืนของกลางตาม ป.วิ.อ. ม. ๘๕/๑

มาตรา ๘๕/๑ ในระหว่างสอบสวน สิ่งของที่เจ้าพนักงานได้ยึดไว้ซึ่งมิใช่ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ถ้ายังไม่ได้นำสืบหรือแสดงเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาตัดสินคดีเจ้าของหรือผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ อาจยื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อขอรับสิ่งของนั้นไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้

การส่งคืนสิ่งของตามวรรคหนึ่งจะต้องไม่กระทบถึงการใช้สิ่งของนั้นเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในภายหลัง ทั้งนี้ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งโดยมิชักช้า โดยอาจเรียกประกันจากผู้ยื่นคำร้องหรือกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้บุคคลนั้นปฏิบัติ และหากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือบุคคลดังกล่าวไม่ยอมคืนสิ่งของนั้นเมื่อมีคำสั่งให้คืน ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี มีอำนาจยึดสิ่งของนั้นกลับคืนและบังคับตามสัญญาประกันเช่นว่านั้นได้ วิธีการยื่นคำร้อง เงื่อนไขและการอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อนุญาต ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาดังกล่าวได้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งการไม่อนุญาต และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต ศาลอาจเรียกประกันหรือกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามที่เห็นสมควร คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด

การจัดการเกี่ยวกับรถยนต์ของกลางในคดีอื่น ๆ (บางเรื่อง)

๑. รถยนต์ซึ่งเป็นของกลางในคดีความผิดตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ มาตรา ๑๑ (ฐานทำไม้โดยผิดกฎหมาย) มาตรา ๔๘ (ความผิดเกี่ยวกับการแปรรูปไม้และมีไม้แปรรูปผิดกฎหมาย) มาตรา ๕๔ (ความผิดเกี่ยวกับการบุกรุกทำลายป่า) มาตรา ๖๙ (ความผิดฐานมีไม้ที่ยังไม่ได้แปรรูปโดยผิดกฎหมาย) นั้น

พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ มีอำนาจยึดไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ มาตรา ๖๔ ทวิ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๑๘ มาตรา ๒๖ และพนักงานสอบสวนมีอำนาจยึดไว้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๘๕, ๑๓๒, ๑๓๓ ซึ่งในทางปฏิบัติในกรณีพนักงานสอบสวนยึดไว้ ก็ควรมอบให้พนักงานป่าไม้เก็บรักษาไว้ตามข้อตกลงและระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง

๒. รถยนต์ของกลางซึ่งใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

- การยึดรถยนต์ของกลางในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นการยึดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๐๒

- บรรดา ยาเสพติด เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ หรือวัตถุอื่นซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลริบเสียทั้งสิ้น

- พนักงานสอบสวนจะต้องยึดทรัพย์สินนั้นจนกว่าศาลจะมีพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น

- ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

- พนักงานสอบสวนจะส่งคืนทรัพย์สินไปก่อนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นไม่ได้

- ในกรณีที่มีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาแต่นำตัวมาฟ้องต่อศาลไม่ได้ เพราะผู้ต้องหาหลบหนี และรถยนต์เป็นยานพาหนะซึ่งผู้ต้องหาใช้ในการกระทำความผิด พนักงานสอบสวนต้องยึดรถยนต์ไว้จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับรถยนต์นั้น

- ถ้ารถยนต์ของกลางนั้นอยู่ในระหว่างเช่าซื้อมาแล้วนำมาใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พนักงานสอบสวนจะคืนให้กับผู้ให้เช่าซื้อไม่ได้เช่นเดียวกัน เพราะศาลอาจริบได้

- ถ้าหากผู้ให้เช่าซื้อจะฟ้องให้พนักงานสอบสวนคืนรถยนต์ของกลางหรือรับผิดทางแพ่ง ถือว่าไม่เป็นการละเมิดต่อผู้ให้เช่าซื้อ พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ส่วนกรณีผู้ให้เช่าซื้อได้รับความเสียหาย เป็นเรื่องให้ผู้ให้เช่าซื้อจะต้องไปฟ้องทางแพ่งต่อผู้ให้เช่าซื้อหรือผู้ต้องหาให้รับผิดชอบสัญญาเช่าซื้อต่อไป